

Hi^{GH} Court

จุลสารศาลฎีกา

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2562

Special Issue

บ.ก.ทักษาย

จุลสารศาลฎีกา “High Court” ฉบับเปิดศักราชปี 2562 ขอต้อนรับท่านผู้อ่านด้วยมุขหน้าของอาคารศาลฎีกาหลังใหม่ขึ้นปก และรับสิริมงคลจากคำปราศรัย เนื่องในโอกาสกิตติมัยขึ้นปีใหม่ของพุทธศักราช 2562 ของท่านประธานศาลฎีกา ตามด้วยโฉมหน้าคณะผู้บริหารศาลฎีกาชุดใหม่ ผลงานสำคัญที่ผ่านมาของศาลฎีกาภายใต้การนำของท่านประธานศาลฎีกา คือการพิจารณาพิพากษาที่ค้างพิจารณาในศาลฎีกาจนแล้วเสร็จเป็นปัจจุบัน ปีใหม่นี้คงพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างพิจารณามาจากปี 2561 เท่านั้น ซึ่งมีจำนวนเพียงไม่กี่พันเรื่อง นับเป็นมาตรฐานใหม่ของศาลฎีกาในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดีอย่างแท้จริงสำหรับจุลสารศาลฎีกาฉบับนี้ ประจวบเหมาะกับการย้ายที่ทำการศาลฎีกาจากที่ทำการชั่วคราวที่อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ ไปยังศาลฎีกาหลังใหม่ที่สนามหลวง เนื้อหาในเล่มจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอาคารที่ทำการศาลฎีกาทั้งเก่าและใหม่ให้ท่านผู้อ่านได้เห็นพัฒนาการของอาคารที่ทำการศาลฎีกาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พิธีบวงสรวงพระอนุสาวรีย์พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำศาลฎีกา ตบท้ายด้วยบทความ “เอี้ยดิน อินเดีย” จากท่านคณบดีทนายชัย ฉายไพโรจน์ คอลัมน์นิสต์ประจำ และคอลัมน์ “รอบรู้ชวนอร่อย” ของ บ.ก. เอง ซึ่งฉบับนี้ขอพาทุกท่านไปชิมร้านอร่อยรอบรู้ศาลฎีกาหลังใหม่ ชื่อร้าน “ยี่เหลา ตั้งจั่วหลิ” หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านซึ่งทำงานอยู่ที่อาคารศาลฎีกาใหม่นี้จะมีความสุข สนุกกับการทำงานทุกท่าน สำหรับท่านผู้อ่านที่ไม่ได้ไปทำงานที่นี้ก็มาเยี่ยมชมกันได้นะคะ บ.ก. ยินดีนำชมด้วยตนเองเลย

mr_ruangsit@yahoo.com

บทความ ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในจุลสารศาลฎีกา เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งศาลฎีกา และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

3	คำปราศรัยประธานศาลฎีกา เนื่องในโอกาสกิตติมัยขึ้นปีใหม่ 2562
4 - 5	แนะนำผู้บริหารศาลฎีกา
6 - 7	จากวันนี้....สู่วันวานอาคารศาลฎีกาชั่วคราว อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการ เฉลิมพระเกียรติฯ
8 - 10	จากศาลาลูกขุนนอกถึงศาลฎีกา
11 - 13	บทสัมภาษณ์ รศ.ดร.กัญญา สุวรรณศิริ เรื่องอาคารศาลฎีกาหลังใหม่
14 - 17	พิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำศาลฎีกา
18 - 19	การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
20 - 21	“เอี้ยดิน อินเดีย”
22	รอบรู้ศาลฎีกา
23	รอบรู้ชวนอร่อย “ยี่เหลา ตั้งจั่วหลิ”

คณะทำงาน

บรรณาธิการ : นายเรืองสิทธิ์ ตันกาญจนานุรักษ์
ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางสาวสุวัฒนา จิตสมานกุล
คณะทำงาน : นายมงคล ลี้มแหลมทอง • นางสาวภาวิณี สุชีทรัพย์
นางสาววราณี พุ่มศิริ • นางชนิตาภา ภูแส
นายรัฐพล ทองมาก • นางสาวแสงเดือน ยิ่งสัมพันธ์เจริญ
นางพัชรินทร์ นิธิพิเชฐ • นางสาวสุธินี ฤกษ์วศินกุล
นางโชติมา อินทร์ธิดา • นางสาวภาวดี ภาณุธรรมชัย
น.ส.อัญพัชญ์ จิระพงศ์พี • นางสาวกัญญา นาคอาจหาญ
นางสาวรัตติรินทร์ อาริยะวีรากุล
นายสกนธ์ เรืองนุ่ม (ออกแบบ, ประสานงาน)
นางสาวพรประภา ทรงฤกษ์ (พิสูจน์อักษร)

คำปราศรัย

ของนายชีพ จุลมนต์ ประธานศาลฎีกา
เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๒

พี่น้องประชาชนชาวไทยที่รักทุกท่าน

เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่ ที่เวียนมาบรรจบอีกครั้งหนึ่ง ในฐานะตัวแทนของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ผมขอเรียนเชิญพี่น้องประชาชนชาวไทยได้โปรดร่วมใจน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และร่วมกันถวายพระพรชัยมงคลด้วยความจงรักภักดี ตั้งจิตอธิษฐานอาราธนาอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย พระสยามเทวาธิราช พระบารมีแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์พร้อมทั้งสรรพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากล ได้โปรดอภิบาลประทานพรให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์ มีพระเกษมสำราญ ทรงพระชนมายุยิ่งยืนนาน เพียบพร้อมด้วยจตุรพิธพรชัย พระเกียรติคุณแผ่ไพศาล สถิตเป็นร่มฉัตรปกเกล้าปกกระหม่อมปวงชนชาวไทยตราบชั่วกาลนาน

ผมตระหนักดีว่าประชาชนมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลยุติธรรมไว้อย่างยิ่งยง ดังนั้น ตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ศาลยุติธรรมจึงได้ระดมสรรพกำลังและวิทยาการต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ โดยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ให้สมกับที่ได้รับไว้วางใจภารกิจที่สำคัญอันหนึ่งที่ได้ดำเนินการจนถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญนั้นคือ การแก้ไขปัญหาคอขวดในกระบวนการพิจารณา ในปัจจุบันนี้คดีความแต่ละคดีที่ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลชั้นอุทธรณ์ได้ใช้เวลาในการคำพิพากษาจนเสร็จสิ้นเฉลี่ยประมาณ 6 เดือน สำหรับในศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสุดท้ายนั้นคดีที่ได้ยื่นฎีกาในปี 2560 ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาเสร็จสิ้นไปทั้งหมดแล้ว ส่วนคดีความทั้งหมดที่ยื่นฎีกาในปี 2561 คาดว่าจะใช้เวลาดำเนินการภายในปี 2562 อีกไม่นาน ผมขอให้มั่นใจว่านับแต่บัดนี้คดีที่ยื่นฎีกาต่อศาลฎีกาจะดำเนินการพิจารณาพิพากษาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ศาลฎีกาได้รับสำนวน ซึ่งจะช่วยให้ข้อกังวลในเรื่องความยุติธรรมอันเกิดจากความยุติธรรมที่ล่าช้าได้หมดสิ้นไป นอกจากนี้ ภาระหน้าที่อื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลยุติธรรม เช่น การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อเป็นหลักประกันว่าสิ่งดังกล่าวเป็นสิทธิที่มีอยู่ในตัวของประชาชน และไม่อาจถูกแบ่งแยกหรือรื้อถอนไปโดยผู้ใด ก็ยังคงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งและต้องกระทำต่อไปอย่างเข้มแข็ง เพื่อผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมและสร้างสรรค์จรรโลงสังคมให้เป็นปึกแผ่นเกิดความผาสุกทุกอาณาบริเวณ สมกับเป็นสังคมแห่งนิติรัฐสืบต่อไป

ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2562 นี้ ผมในฐานะตัวแทนของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือ ตลอดจนพระบุญญาบารมีแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้โปรดประทานพรให้พี่น้องประชาชนชาวไทยมีความเจริญรุ่งเรือง สุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความมั่นคงกล้าหาญดำรงตนในศีลธรรม ประสบความสำเร็จในชีวิตและความก้าวหน้าในอาชีพการงานตลอดไป สวัสดิ์ครับ

แนะนำผู้บริหาร ศาลฎีกา

นายชีพ จุลมนต์
ประธานศาลฎีกา

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์
รองประธานศาลฎีกา

นายวิชัย เจื้ออังกนากุล
รองประธานศาลฎีกา

นายสุรพันธุ์ ละอองมณี
รองประธานศาลฎีกา

นายชัยยุทธ ศรีจ้านงค์
รองประธานศาลฎีกา

นายธีระพงศ์ จิระภาค
รองประธานศาลฎีกา

นางสาวบุญมี จิตะศิริ
รองประธานศาลฎีกา

นายชำนาญ รวีวรรณพงษ์
ประธานแผนกคดีล้มละลาย
ในศาลฎีกา

นางเมทินี ชโลธร
ประธานแผนกคดีผู้บริโภค
ในศาลฎีกา

นายประทีป ดุลพินิจธรรมา
ประธานแผนกคดีภาษีอากร
ในศาลฎีกา

นายณพพร โพธิ์รังสียากร
ประธานแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศในศาลฎีกา

นายอดิศักดิ์ ปิตรวลี
ประธานแผนกคดีเยาวชน
และครอบครัวในศาลฎีกา

นายอนันต์ วงษ์ประภารัตน์
ประธานแผนกคดีพาณิชย์
และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

นายโสฬส สุวรรณนตร์
ประธานแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา

นายวุฒิชัย หрудิตวิวัฒน์
ประธานแผนกคดีแรงงาน
ในศาลฎีกา

นายจินดา ปันทะโชติ
ประธานแผนกคดีเลือกตั้ง
ในศาลฎีกา

นายธงชัย เสนาณนตรี
ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อม
ในศาลฎีกา

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ประธานแผนกคดีคำสั่งคำร้อง
และชออนุญาตฎีกาในศาลฎีกา

นายเดชา คำสิทธิ์
เลขาธิการศาลฎีกา

จากวันนี้...สู่วันวานอาคารศาลฎีกาชั่วคราว ณ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

โซติมา อินทร์ธำ

หัวหน้าส่วนพัสดุ

ด้วย

คณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการจัดเตรียม
ที่ทำการ และย้ายที่ทำการศาลฎีกาในระหว่างการก่อสร้าง
อาคารที่ทำการหลังใหม่ โดยความเห็นชอบของท่านประธาน
ศาลฎีกาในขณะนั้น (นายดิเรก อิงคินันท์) ได้กำหนดให้ย้าย
ที่ทำการศาลฎีกาทั้งหมดไปยังที่ทำการชั่วคราว ศูนย์ราชการ
เฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เนื่องจากเหตุผลด้านความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการ โดยกำหนด
ช่วงเวลาการย้ายที่ทำการชั่วคราวไปยังศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2557 เป็นต้นไป และกำหนดเปิดทำการ
ที่ทำการศาลฎีกาชั่วคราวในวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 ศาลฎีกา

จึงได้ย้ายมายังศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ โดยมีที่ตั้ง
อยู่ภายในอาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หรือที่เรียกกันแบบ
ไม่เป็นทางการว่า “อาคาร A”

อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นอาคารเช่า
มีบริษัทธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด เป็นผู้บริหารโครงการ
ซึ่งศาลฎีกาได้ใช้ประโยชน์พื้นที่ของอาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ตั้งแต่บริเวณชั้น 1 จนถึงบริเวณชั้น 9 ดังนี้

ชั้น 1 ประกอบด้วย ห้องพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ห้องประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ห้องงานยานพาหนะ ห้องพักรถยนต์ ห้องจอดรถ-จำเลย รวมถึงห้องคุมขัง

ชั้น 2 ประกอบด้วย ห้องผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา ส่วนช่วยอำนวยการประจำศาลฎีกา ส่วนบริหารจัดการคดี ส่วนคลัง ส่วนพัสดุ และห้องพิจารณาคดีเลือกตั้ง

ชั้น 3 ประกอบด้วย แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา ส่วนนิติการและงานประชุม ห้องพิจารณาคดีขนาดกลาง และห้องพิจารณาคดีขนาดเล็ก

ชั้น 4 ประกอบด้วย ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์วิชาการงานคดี ห้อง CCTV และห้องผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ชั้น 5 ประกอบด้วย ห้องรองประธานศาลฎีกา ห้องรองเลขาธิการศาลฎีกา และห้องผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ชั้น 6 ประกอบด้วย ห้องประธานแผนกคดีคำสั่ง คำร้องและขออนุญาตฎีกาในศาลฎีกา ห้ององค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา ห้องผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา ห้องผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา และแผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา

ชั้น 7 ประกอบด้วย ห้องรองประธานศาลฎีกา ห้ององค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา ห้องผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีคำสั่ง คำร้องและขออนุญาตฎีกาในศาลฎีกา และส่วนคำพิพากษาศาลฎีกา

ชั้น 8 ประกอบด้วย ห้ององค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา ห้องผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีผู้บริโภคในศาลฎีกา แผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา และส่วนแผนกคดีพิเศษและยกย่องคำพิพากษา

ชั้น 9 ประกอบด้วย ห้องทำงานผู้บริหาร ได้แก่ ห้องประธานศาลฎีกา ห้องรองประธานศาลฎีกา ห้องประธานแผนกคดีพิเศษ นอกจากนี้ ยังมีห้องผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลฎีกา แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา แผนกคดีภาษีอากรในศาลฎีกา แผนกคดีล้มละลายในศาลฎีกา แผนกคดีแรงงานในศาลฎีกา ส่วนสนับสนุนงานเลขานุการศาลฎีกา ศูนย์รับส่งร่างคำพิพากษา และศูนย์รับจ่ายสำนวน

นอกจากหน่วยงานศาลฎีกาที่ใช้ประโยชน์พื้นที่ของอาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์แล้ว ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ อีกหลายหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าว อาทิเช่น ศาลล้มละลายกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลรัฐธรรมนูญ กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งทางด้านผู้ดูแลพื้นที่บริเวณศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ได้อำนวยความสะดวกโดยการจัดให้มีการบริการหลากหลายด้าน เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ ศูนย์อาหาร ร้านสะดวกซื้อ (7-11) ร้านเบเกอรี่ ร้านกาแฟ ร้านจัดดอกไม้ ร้านเสื้อผ้าสำเร็จรูป ร้านขายหนังสือ ร้านขายเครื่องแบบราชการ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความเพลิดเพลินในอาคาร โดยจัดให้มีตลาดนัดช้อปปิ้ง ชิม ชิลล์ งานแสดงสินค้า โอท็อป รวมถึงยังจัดให้มีรถบริการรับ-ส่งฟรี ภายในศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อีกด้วย

ตลอดระยะเวลา 4 ปีเศษ ที่เราชาวศาลฎีกาใช้ชีวิตในการทำงาน ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ แห่งนี้ ถึงแม้ในการเดินทางมาทำงานของคนหลายคนจะมีปัญหาด้านการจราจรที่ติดขัด ปัญหาด้านที่พักอาศัย แต่เราก็ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในหลาย ๆ ด้านที่ผู้ดูแลพื้นที่บริเวณศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ มอบให้แก่เราพอให้ได้คลายความคิดถึงบ้านหลังเดิม (ศาลฎีกา ถนนราชดำเนินใน) ที่เราจากมาและนับต่อจากนี้ไป เราเตรียมตัวเตรียมใจกลับสู่บ้านเดิมหลังใหม่ที่ใกล้จะแล้วเสร็จด้วยความตื่นเต้นและยินดี ซึ่งหลายคนรวมถึงผู้เขียนคงคิดถึงบรรยากาศกลิ่นอายของอาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ไม่น้อย ถึงแม้จะเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ใช้ชีวิตการทำงาน ณ ที่นี้ก็อดจะผูกพันไม่ได้...และจะแวะมาเยี่ยมเยียนอีกเมื่อมีโอกาส

จากศาลาลูกขุนนอก ถึงศาลฎีกา

มิตร กัสสโร

ผู้เชี่ยวชาญภาษาศาสตร์

เมื่อแรกสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระบรมมหาราชวังและสถานที่สำคัญหลายแห่งขึ้น เป็นต้นว่า ศาลหลักเมือง ฉางข้าวเปลือก โรงม้าหลวง ตึกดิน คู และหอกลอง สำหรับศาลหลวงหรือศาลาลูกขุนนอกก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นที่บริเวณทิศเหนือของศาลหลักเมืองตามธรรมเนียมเดิม

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงพระนิพนธ์อธิบายตำแหน่งที่ตั้งของศาลหลวงไว้ว่า “บรรดาข้าราชการผู้ใหญ่ซึ่งคำโบราณเรียกรวมกันว่าลูกขุน ต้องมาประชุมกันที่พระราชวังทุกวัน มีศาลาที่ประชุมเรียกว่าศาลาลูกขุนสามหลัง หลังหนึ่งตั้งอยู่นอกพระราชวัง เรียกว่าศาลาลูกขุนนอก เป็นที่ประชุมข้าราชการอันมีตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาชั้นสูง ปรีกษาอรธคดี ศาลานี้จึงได้นามเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าศาลหลวง คณะข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ในศาลาลูกขุนนอกก็ได้นามว่า ลูกขุน ณ ศาลหลวง”

ศาลหลวงตั้งอยู่คู่กับศาลหลักเมืองนอกพระบรมมหาราชวังตลอดมาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ครั้งนั้นพระองค์โปรดให้

รื้อเครื่องไม้ศาลาลูกขุนในลง เพื่อก่อสร้างใหม่เป็นตึก เมื่อการก่อสร้างตึกศาลาลูกขุนในแล้วเสร็จ ก็โปรดให้รื้อศาลาลูกขุนนอกหรือศาลหลวงเพื่อจะก่อสร้างใหม่ ลูกขุน ณ ศาลหลวงจึงต้องย้ายไปอาศัยศาลาลูกขุนในฝ่ายขวาของฝ่ายกลาโหมเป็นที่ทำการ แต่เมื่อรื้อศาลหลวงแล้ว กลับมีเหตุให้ต้องงดการก่อสร้าง ลูกขุน ณ ศาลหลวงจึงยังคงอาศัยศาลาลูกขุนในอยู่ตลอดมาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

สภาพของศาลหลวง เมื่อครั้งที่ต้องอาศัยศาลาลูกขุนในเป็นที่ทำการชั่วคราวนั้น เป็นสภาพที่ไม่สะดวกอยู่มาก ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงบันทึกไว้ว่า “ที่โน้นตัวประธานข้างด้านเหนือซึ่งใช้เป็นศาลหลวง ปูเสื่อผืนใหญ่สานด้วยหวาย มีของประหลาดอย่างหนึ่งซึ่งติดตาไม่ลืม คือมีกองขานหมากโตสักเท่ากระดังง์อยู่บนเสื่อกลางศาลา 2 กอง เวลาศาลเปิด ใครจะคายขานหมากหรือบ้วนน้ำหมากก็ไปคายและบ้วนตรงนั้น...”

ข้อที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงบันทึกไว้ดังกล่าว ตรงกับที่เจ้าพระยามหิธร (ลออ ไกรฤกษ์) ได้เล่าสภาพความเป็นอยู่ และการปฏิบัติราชการของลูกขุน ณ ศาลหลวงไว้ว่าไม่สมกับเป็นที่สำคัญ เนื่องจาก “ดูโกรงเกรงไม่สมกับเป็นที่สำคัญเลย” เห็นจะเป็นว่าคณะลูกขุนไม่มีผู้ปกครองที่เข้มแข็งพอจะชวสนาบารมถึงเพียงนั้น ที่นั่งทำการก็นั่งกับพื้น บางคนนั่งบนหนังสือที่สมุดหอสำนวนไป บางคนก็มีพรมหรือเสื่อที่หามาได้ตามถนัด ลูกขุนมีทิบเงินหรือไม่มีระคิดคนละใบ ที่ต้องใช้ทิบเล็กน้อยเพราะสำหรับใส่อัฐเงิน ค่าธรรมเนียมที่เรียกได้จากคู่ความ ตามพื้นศาลมีผงดินสอดำและดินสอเหลือง อยู่เคลื่อนกลาดเพราะสำนวนในครั้งนั้นเขียนพ้องด้วยดินสอดำ กระดาษข่อย และจดสำนวนคำปรึกษาด้วยดินสอเหลืองสมุดดำ เสร็จธุระในวันหนึ่ง ๆ ต้องผูกหยิกเล็บหมายมือ มีคนขายดินเหนียวกับเชือกผูกสำนวน ผู้ที่อยู่ข้างเป็นธุระกับสถานที่ สักหน่อยก็เห็นจะเป็นจำศาล ขึ้นหรือแรมตามปีกขแห่งเดือน ส่วนพวกลูกขุน ดูทำแต่เฉพาตัว ศาลลูกขุนศาลหลวงเปรียบกับศาลลูกขุนในชายชวาไม่ได้ ไกลกันลิบ ส่วนนั้นภาคภูมิดี”

ในอาคารศาลหลวงนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อย่างหนึ่งคือศาลเทพารักษ์สำหรับให้พยานได้อธิฐานสาบานตัว ซึ่งลูกขุนได้นำมาประดิษฐานไว้ตั้งแต่เมื่อเริ่มเปิดทำการศาลครั้งแรกตั้งกรุง ครั้นเมื่อรื้อศาลหลวงและต้องย้ายไปอาศัยศาลลูกขุน ในเป็นที่ทำการในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ดังกล่าวข้างต้น ลูกขุน ณ ศาลหลวงก็ได้นำศาลเทพารักษ์ไปประดิษฐานยังที่ทำการชั่วคราวด้วย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงพบศาลเทพารักษ์นี้ ต่อมาในชั้นที่ทรงมีหนังสือถวายสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ พระองค์ กราบทูลเรื่องศาลเทพารักษ์ประจำศาลหลวงถวายว่า “หม่อมฉันเคยพบเห็นวัตถุ เช่นว่านั้นเองทีเดียว ด้วยเมื่อแรกไปว่ามหาดไทย เห็นมีเจ็ดเตวรูป ตั้งอยู่ในท้องกลาง อันหนึ่ง หม่อมฉันสอบถามว่าสำหรับทำไม เขาบอกว่าเจ็ดนั้นเดิมเป็นของสำหรับ ศาลหลวง...” ในภายหลังไม่ปรากฏว่าศาลเทพารักษ์ดังกล่าวจะถูกย้ายไปประดิษฐาน ที่ใดหรือยังคงมีอยู่หรือไม่ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันนี้ที่ชั้นล่างของอาคาร ศาลฎีกาด้านถนนราชินี ก็มีศาลเทพารักษ์ตั้งอยู่ศาลหนึ่งชื่อว่าศาลเจ้าพ่อโกฏิลัง

สถานที่ทำงานของลูกขุน ณ ศาลหลวงอีกที่หนึ่ง คือ อัญญวิจารณ์ศาลา ซึ่งตั้งอยู่ข้างประตูต้นสนในพระบรมมหาราชวัง สถานที่นี้เป็นที่ทำการของกรมตรวจฎีกาหรือศาลฎีกา ซึ่งกรมนี้ตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2417 โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าคัคณางค์กุล กรมหลวงพิชิตปรีชากร ทรงเป็นอธิบดีพระองค์แรก ในแต่ละวันลูกขุน ณ ศาลหลวง สลับเวลาทำการระหว่างศาลหลวงและกรมตรวจฎีกา ดังที่เจ้าพระยามหิธรบันทึกไว้ “อัญญวิจารณ์ศาลา ศาลาข้างประตูต้นสน ศาลานี้ เป็นที่กำเนิด ซึ่งข้าพเจ้ารับราชการครั้งแรกเมื่อ ร.ศ. 110 ตรงกับ พ.ศ. 2434 โดย กรมขุนศิริธัชสังกาศ ทรงเป็นอธิบดีศาลฎีกา ส่วนผู้ช่วยมีหลวงธรรมศาสตร์กับ หลวงญาณประกาศกับพวกลูกขุนอีกบางคน แต่ไม่ประจำเหมือนท่านทั้งสองนี้ พวกลูกขุนที่มานั่งศาลฎีกานี้แบ่งเวลาทำการ คือตอนเช้าไปนั่งศาลหลวง ตอนบ่ายมานั่งศาลฎีกา ข้าพเจ้าเคยเห็นพวกลูกขุน ซึ่งแบ่งเงินค่าธรรมเนียมที่ศาลาลูกขุน

ยังไม่เสร็จ ต้องมาแบ่งทองเงินกันที่อัญญวิจารณ์ศาลานี้ก็มีในบางวัน”

ข้อความจริงที่ว่าทั้งศาลหลวงและอัญญวิจารณ์ศาลาเป็นเพียง ที่ทำการชั่วคราว ซึ่งลูกขุนศาลอาศัยเป็นที่ทำงานนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงทราบเป็นอย่างดี เมื่อถึงรัชสมัยของพระองค์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาสุรเวชวิไวยวัฒน์ (วร บุนนาค) เป็นแม่กองประมุลงานก่อสร้างศาลหลวงขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2425 โดยโปรดให้สร้างศาลหลวงขึ้นในที่ดินบริเวณด้านทิศเหนือของ ศาลหลักเมืองอันเป็นที่ตั้งเดิมของศาลาลูกขุนนอก และพระราชทาน ที่ดินเดิมของเจ้านายฝ่ายวังหน้าเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอแก่การสร้างศาล ครั้นถึงวันศุกร์ที่ 21 เมษายน 2425 ก็เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวน พยุหยาตรา ทรงวงศลาภเข้าสู่อาคารศาลหลวงนี้ และพระราชทานนาม ศาลว่า “ศาลสถิตย์ยุติธรรม” กับพระราชทานพรให้ศาลสถิตย์ยุติธรรม สถาพร ไพบูรณ์ ตั้งอยู่ยืนยงชั่วฟ้าและดิน

อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมอาคารนี้เป็นอาคารสมัยใหม่แบบ นิโคลาสสิก สูง 2 ชั้น ยาว 56 วา กว้าง 11 วา ตรงกลางทำมุขหน้าจั่วแบน แบบวิหารกรีก รองรับด้วยเสาโครินเธียน 6 ต้น ตรงกลางอาคารเป็น หอนาฬิกาสูง 18 วา 2 คอก ที่ยอดหอนาฬิกามีบุษบกโลหะแบบไทย ประดับรูปช้าง 3 เศียรทุกด้าน และมีฉัตร 5 ชั้นประดับที่มุมทั้งสี่ ด้วยเหตุที่การประมุลงานอาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมมีการลดคุณภาพวัสดุลง ดังกล่าวข้างต้น หอนาฬิกาที่ก่อสร้างไว้จึงคงอยู่เพียง 10 ปี ก็ทรุดลง

และทำให้อาคารส่วนอื่น ๆ ทรุดตามไปด้วย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้รื้อ หอนาฬิกาลงในปี พ.ศ. 2435

อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมแห่งนี้เป็นที่ทำการของ กระทรวงยุติธรรม ศาลพระราชาอาญา ศาลแพ่งกลาง และศาลแพ่งเกษม เป็นอาคารที่ทันสมัยในด้าน สถาปัตยกรรม และมีปรัชญาในการให้บริการแก่คู่ความ และประชาชนเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การศาล ไทย จะเห็นได้จากในศาลหลวงเดิมราษฎรจะต้องนั่ง

ศาลสถิตยุติธรรมหลังจากรื้อถอนอาคารเก่าและเปลี่ยนหลังคาใหม่

กระทรวงยุติธรรมและศาลฎีกาเมื่อครั้งใช้ตึกกระทรวงธรรมการเป็นที่ทำการ ในระหว่างพ.ศ. 2454 ถึง 2484

อาคารกระทรวงยุติธรรมและศาลยุติธรรม พ.ศ. 2486 ซึ่งเป็นที่ทำการศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลอาญา

คุกเข่าอยู่กับพื้น แต่ที่ศาลสถิตยุติธรรมใหม่นี้ ศาลได้จัดม้านั่งให้โจทก์นั่ง ด้านขวา จำเลยนั่งด้านซ้าย อีกทั้งยังมีที่นั่งสำหรับประชาชน ศาลฎีกาใช้อัญญาวิจารณ์ศาลาเป็นที่ทำการบ้าง ใช้วังของพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้ากฤดาภินิหาร กรมพระนเรศวรฤทธิ ประชุมปรึกษาคดีบ้าง ต่อมาใน พ.ศ. 2441 จึงได้ประชุมปรึกษาคดีที่ศาลสถิตยุติธรรม แต่เมื่อถึงต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 29 ธันวาคม 2454 ศาลฎีกาและกระทรวงยุติธรรมได้ย้ายที่ทำการไปอยู่ที่ตึกกระทรวงธรรมการบริเวณซึ่งเคยเป็นวังหน้า โดยบริเวณนี้มีตึก 3 หลัง กระทรวงยุติธรรมย้ายไปอยู่ที่อาคารหลังใหญ่ และศาลฎีกาใช้ตึกหลังหนึ่งเป็นที่ทำการ

พื้นที่บริเวณที่ทำการศาลฎีกาในปัจจุบันมีการก่อสร้างครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่ง หลังจากย้ายเรือนจำลพบุรีไปที่เรือนจำหันตโทะ ถนนมหาชัย นั่นคือการก่อสร้างกระทรวงยุติธรรมและศาลยุติธรรม โครงการก่อสร้างอาคารกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้เป็นที่ทำการมั่นคงถาวร และเป็นศรีสง่าแก่ประเทศชาติและบ้านเมือง ในโอกาสที่ประเทศไทยได้รับเอกราชทางการศาลโดยสมบูรณ์ แนวความคิดของทางราชการที่จะก่อสร้างที่ทำการถาวรของศาลฎีกาก็ยังคงมีอยู่ตลอดมา จนถึงช่วงเวลาที่ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรม ท่านได้เสนอต่อที่ประชุมสภาคณะกฤษฎีกาว่า "...นอกจากนี้ ก็ยังได้มีความดำริของทางราชการปัจจุบันที่จะสร้างปราสาทยุติธรรมเป็นที่ทำการถาวรของศาลฎีกาต่อเนื่องไปทางปีกด้านตะวันตกของอาคารศาลยุติธรรมปัจจุบันนี้..." หลังจากนั้นอีก 4 ปี ศาสตราจารย์สัญญาได้ดำเนินการของงบประมาณเสนอต่อรัฐบาล ความข้อหนึ่งในบันทึกข้อความเกี่ยวกับเรื่องโครงการก่อสร้างศาลฎีกามีว่า "กระทรวงยุติธรรมได้ตั้งงบประมาณที่จะทำการก่อสร้างศาลฎีกาและศาลแพ่งเป็นปราสาทยุติธรรม ใน พ.ศ. 2501 เป็นเงินจำนวน 10 ล้านบาท โดยแถลงว่า ทั้งนี้ เป็นงบประมาณงวดแรกจะได้ของงบประมาณต่อไปเป็นรายปี จนกว่าจะเสร็จสิ้น ซึ่งกว่าจะเป็นงบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 40 ล้านบาท..." จึงกล่าวได้ว่าแนวความคิดที่จะก่อสร้างอาคารศาลฎีกาเป็นที่ทำการถาวรนั้นมีตลอดมา ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2501 แต่ก็มีอุปสรรคที่สำคัญ คือไม่สามารถจัดหาที่ดินที่เหมาะสมในการก่อสร้างอาคารศาลฎีกาได้ ทั้งที่มีความพยายามหาที่ดินอยู่ประมาณ 2 ปี ครั้นถึงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2529 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้ศาลฎีกายังคงตั้งอยู่ที่เดิม หลังจากนั้นอีก 30 ปี เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2534 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ได้มีประชุม และมีมติให้คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลฎีกาในบางจุด และให้เสนอใหม่ ซึ่งถือว่าการประชุมครั้งนั้นเป็นรากฐานที่สำคัญในการก่อกำเนิดแบบก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลฎีกาโดยเฉพาะอย่างถาวร

วันที่ 25 มีนาคม 2535 เวลา 16.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เมื่อครั้งทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ทรงวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลฎีกาภายในบริเวณกระทรวงยุติธรรม แต่หลังจากนั้นเพียง 2 ปี การก่อสร้างศาลฎีกาก็ต้องระงับลง เพราะในวันที่ 22 มีนาคม 2537 ประธานศาลฎีกาขณะนั้นได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีและผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เห็นควรให้ระงับการก่อสร้างไว้ชั่วคราว เพื่อแบ่งเบาภาระรัฐบาล เนื่องจากประเทศประสบกับภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ. 2549 ศาลฎีกาดำเนินการเพื่อให้มีการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลฎีกาถาวรอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนั้นนายปัญญา อนุมรดก ประธานศาลฎีกา ซึ่งเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ได้เสนอโครงการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลฎีกาใหม่ ที่ประชุมคราวนั้นมี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้ศาลยุติธรรมดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลฎีกาเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติได้ การก่อสร้างจึงได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนกระทั่งถึงวันที่ 21 ธันวาคม 2561 จึงได้มีการทำพิธีวางสรวงเข้าใช้อาคารและพื้นที่ศาลฎีกาเฉลิมพระเกียรติแห่งนี้

อาคารศาลฎีการะหว่าง พ.ศ. 2506 ถึง 2557

บทสัมภาษณ์

รศ.ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี

เรื่องอาคารศาลฎีกาหลังใหม่

อาจารย์ได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติในสาขาใด และเมื่อใดครับ

ผมได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติในสาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรม) เมื่อปี 2537 ซึ่งทัศนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่มองเห็นด้วยตาได้ โดยยังไม่ได้แยกเป็นสถาปัตยกรรมร่วมสมัย เหมือนในปัจจุบัน

อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบอาคารศาลฎีกาหลังใหม่ได้อย่างไร และตั้งแต่เมื่อใดครับ

ทราบมาว่าผู้ริเริ่มจริง ๆ คือ ท่านสวัสดิ์ โชติพานิช ประธานศาลฎีกา ในขณะนั้น เห็นว่าพื้นที่ทำงานในศาลฎีกามีไม่พอ และมีการต่อเติมอาคารมาก จนสับสนไปหมด ทำให้ไม่มีความปลอดภัย ท่านจึงมีดำริโครงการก่อสร้างอาคารศาลฎีกาหลังใหม่นี้ขึ้นมา ในราวปี 2527 ถึง 2528 โดยให้คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ทำสัญญาออกแบบอาคารศาลฎีกา เพราะเห็นว่าเป็นแหล่งวิชาการ ผู้ออกแบบอาคารศาลฎีกาคคนแรกคือ ผศ.รังสรรค์ ต่อสุวรรณ แต่ด้วยความที่ท่านไม่ได้เรียนสถาปัตยกรรมไทย จึงไม่ถนัดออกแบบอยู่หลายรอบเป็นเวลาสองถึงสามปี คณะกรรมการอนุรัักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าก็ยังไม่ให้ผ่าน จนต้องเลิกออกแบบ เพราะไม่สามารถทำได้ คณะบดีจึงให้ผมไปช่วยออกแบบแทน โดยให้ทุนไปศึกษาดูงานศาลสูง

เรื่องสิทธิ์ ต้นทุนงานอนุรัักษ์

รองเลขาธิการศาลฎีกา

ในต่างประเทศทั้งในประเทศออสเตรเลีย บรูไน อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ พอกลับมาจากการศึกษาดูงานก็ทำแบบร่าง (sketch) ในปี 2530 เมื่อเสนอให้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าตรวจก็ผ่าน เมื่อผ่านแล้วก็ยังไม่ได้สร้าง เนื่องจากท่านประธานศาลฎีกา ในขณะนั้น ท่านไม่ให้สร้าง แต่ให้ซ่อมของเดิม ทั้งที่ได้มีการวางศิลาฤกษ์แล้ว จึงยุติการก่อสร้างไป ผ่านมาอีก ระยะเวลาหนึ่ง ได้มีการรื้อฟื้นเรื่องนี้ขึ้นมาใหม่ โดยได้ให้ ศาสตราจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เป็นราชบัณฑิต มาสำรวจดู แล้วจึงแจ้งว่าควรรื้อทำอาคารใหม่ เพราะโครงสร้างเดิมมันดิ่ง เกรงจะเป็นอันตราย ทาง คณะกรรมการฯ ก็รื้อทำใหม่ พอตีในปีนั้น คือปี 2540 ผมเกษียณราชการ แต่ก็ยังมีสัญญาจ้างให้สอนหนังสือ อยู่เหมือนเดิม ทางคณะบดีกับรองคณะบดีที่เป็นลูกศิษย์ ต้องการจะเป็นคนออกแบบ แต่ไม่ให้ผมทำ โดยอ้างว่า ผมเกษียณแล้ว หลังจากนั้นหัวหน้าสถาปนิก ซึ่งเป็นลูกศิษย์ผม ก็เข้าออกแบบ โดยเอาแบบร่างของผม เมื่อปี 2530 ไปทำต่อ โดยได้เขียนแบบออกมาเป็นจำนวนมากเป็นตั่งสูง โดยใช้ คอมพิวเตอร์โดยให้พวกน้อง ๆ ในภาควิชาสถาปัตยกรรมไทย มาทำ ทำเสร็จก็ปรากฏว่าแบบนั้นได้รับอนุมัติให้ทำสัญญา โดย บริษัท ชิโน-ไทย เอ็นจิเนียริงแอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) จนกระทั่งเมื่อตอกเสาเข็มและวางคอดิน บางส่วนไปแล้ว วันหนึ่ง ท่านนิกร ทัสโสโร ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลฎีกา ท่านได้ไปประชุมแทนท่านประธานศาลฎีกา ที่รัฐสภา แล้วที่ประชุมลงความเห็นกันว่าไม่ควรสร้างแบบ ที่ทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ออกแบบ เพราะว่า สูงมากเกินไป แล้วสั่งให้ทางคณะเก่า ทางคณะเก่าแล้วก็ ลดลงมาได้เพียง 1 เมตร คือทำหลังคาแบบไทย แล้วทาง สำนักพระราชวังได้ดำหนิด้วยว่าความสูงของอาคาร ศาลฎีกาไม่ควรจะสูงกว่าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ท่านนิกรไม่ทราบจะทำอย่างไร จึงมาปรึกษาอาจารย์แสวก ซึ่งเป็นช่างปั้นของผม อาจารย์แสวกเห็นว่าผมเป็นคน ออกแบบแต่แรก จึงน่าจะเป็นผู้แก้ไขได้ และลูกสาวของผม ก็เป็นสถาปนิกซึ่งดูแลวังหลวงอยู่จึงน่าจะทราบความสูง ของพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท หลังจากนั้นผมจึงแวะไป ที่คณะ ไปเอาแบบมาแก้ไข โดยได้ตัดหลังคาให้ลดลงมาได้ 7.80 เมตร ซึ่งลดลงมากกว่าตึก 2 ชั้น ให้เป็นทิวา

คอมเพรสเซอร์ จานดาวเทียม หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ไว้ข้างบนได้ โดยไม่มีใครเห็น เพื่อเวลาที่มองลงมา จะได้เห็นเป็นหลังคาไทยสวยงาม และตามที่ได้ถามจากลูกสาว ทำให้ทราบว่าความสูงที่แก้ไขคือนับถึงสันหลังคาของอาคารมีขนาดความสูงเท่ากับพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทพอดี ซึ่งเป็นเรื่องที่บังเอิญมาก ซึ่งเดิมแต่ละชั้นทำสูง 4.80 เมตร ซึ่งสูงเกินไป ผมก็ลดลงได้ 4.50 เมตร ต้องการจะลดให้มากกว่านี้แต่ทำไม่ได้ เพราะติดท่อตักแอร์ ต่อมาได้มีการประชุม การก่อสร้างอาคาร ที่ประชุมมีมติยกเลิกแบบเดิมให้มาใช้แบบที่ผม ออกแบบ ผมจึงได้มีส่วนร่วมในการออกแบบอาคารศาลฎีกา หลังใหม่ ตั้งแต่ปี 2557

ในการขอให้อาจารย์มาช่วยออกแบบอาคารดังกล่าวมีโจทย์ อย่างไรบ้างครับ

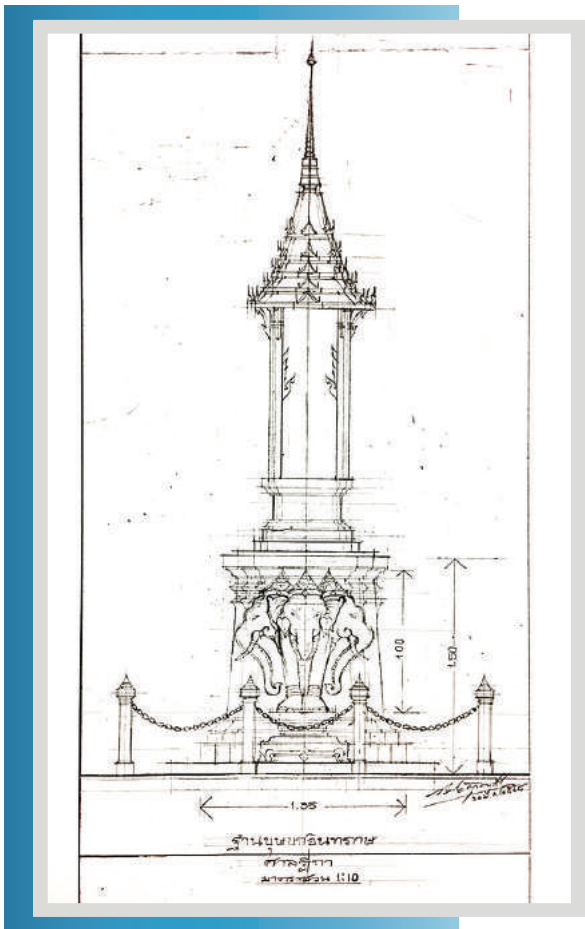
โจทย์ในการออกแบบอาคารดังกล่าว คืออาคารจะต้อง เป็นแบบสถาปัตยกรรมไทย เพราะมีระเบียบว่าอาคารภายใน เกาะรัตนโกสินทร์ต้องเป็นแบบสถาปัตยกรรมไทย แล้วอาคารศาลฎีกา ก็อยู่ภายในเกาะรัตนโกสินทร์ ส่วนจะมีความเป็นไทยระดับไหน ขึ้นอยู่กับผู้ออกแบบ และความสูงต้องไม่เกินความสูงของพระที่นั่ง จักรีมหาปราสาท

เวลาและวิธีการที่ใช้ออกแบบล่ะครับ

ผมใช้เวลาในการออกแบบเพียง 4-5 วัน เพราะผมเป็นคน ออกแบบเร็ว ใช้วิธีการออกแบบโดยเขียนแผนผังและรูปตั่ง เพราะจะได้เปรียบเทียบกับรูปที่ทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้ทำมา ไม่ได้เขียนแบบภาพวาดตามสัดส่วนที่มองเห็น (perspective) โดยจะเขียนแบบเสมือนจริง คือจะเขียนในขนาดเท่าของจริงไม่ว่าจะเป็น ระเบียบ หัวเสา ปั้นลม หน้าบัน บัว ฯลฯ เพื่อให้ช่างนำไปกลึง

ได้เลย ซึ่งถ้าเป็นช่างรุ่นใหม่จะใช้คอมพิวเตอร์ออกแบบ แล้วเอาไปขยายแต่อาจจะไม่เที่ยงตรง และเพื่อให้เห็นมิติ (dimension) ต่าง ๆ มีการลดชั้นต่าง ๆ ลง หลังคาตัด วิธีการคือใช้วิธีทอนความสูงเป็นแถบ แบบนี้ความสูงจะลดลงมากเลย และทุกชั้นที่ทำไว้ก็ลดลงเป็นชั้นละ 4.50 เมตร แต่ที่สำคัญคือหลังคาลดลงมาได้ 7.80 เมตร ซึ่งช่างบนหลังคานี้สามารถขึ้นไปได้โดยใช้บันไดต่างหาก โดยไม่ต้องเข้าไปปรบกวในท้องทำงาน

แนวคิดในการออกแบบในเรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรม การกำหนดรูปแนวอาคาร พื้นที่ทำงานกับพื้นที่ใช้สอย สะครับ

ผมมีแนวคิดในการออกแบบให้เป็นแบบสถาปัตยกรรมไทยแบบวัดผสมวัง โดยจะให้ค่อนข้างวัง (ที่มีลักษณะค่อนข้างวังคือจะมีสนามอยู่ตรงกลาง แต่ไม่มีลักษณะวัด เพราะไม่มีลานประทักษิณล้อมรอบ) ในแบบลด สก๊ต ตัด ทอน (simplify) จากระดับจิตรพิสดารแบบพระบรมมหาราชวังลงมา ซึ่งจะลงมาระดับไหน นั่นก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม คือถ้าเป็นพระบรมมหาราชวัง

นั่นคือไทยแท้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่การที่เราทำเป็นอาคารสำนักงานอย่างนี้ เราต้องลดทอนลงมา อย่างเช่น หน้าบันอะไรอย่างนี้ ซึ่งจะเทียบกับพระบรมมหาราชวังเป็นก็เปอร์เซ็นต์ไม่ได้ เพราะคนละแบบกันในเรื่องสัดส่วน (proportion) ของแต่ละช่องจะมีสัดส่วนแบบไทยไม่ใช่ของสากล คือนำแบบของช่างหลวงโบราณมาศึกษา แล้วก็มาจัดระเบียบอะไรต่าง ๆ แต่มีแนวคิดเดียวกันในเรื่องรูปร่างรูปทรง รูปแบบอาคารเป็นอาคารแปดเหลี่ยมตัดมุม เนื่องจากพื้นที่เป็นรูปสามเหลี่ยม และมีสนามอยู่ตรงกลาง มีสวนสืลาวดี มีคอกล้อม ที่เป็นต้นสืลาวดีนั้น เป็นการกำหนดมาตั้งแต่รุ่นก่อน และด้วยพื้นดินมีความหนาไม่มาก จึงต้องปลูกต้นไม้ที่ไม่ใหญ่โตอะไร นอกจากนี้ ยังมีอินทผาศและบุษบก ซึ่งก็คือเสาที่วางตรงกลางอาคารขนาด 6-7 เมตร ที่สร้างในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งท่านนิกรได้มาปรารภกับผมว่าท่านไม่อยากจะทำ และต้องการจะหาให้มีความงดงาม ผมจึงทำฐานช้างเอราวัณซึ่งเป็นพาหนะของพระอินทร์ให้เป็นฐาน เพราะอินทผาศและบุษบกนี้เป็นของพระอินทร์

ทั้งนี้ โดยมีแนวคิดในเรื่องประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่มากมาย และเพื่อความสวยงามและความปลอดภัยด้วย โดยรอบอาคารมีระยะทาง 2 กิโลเมตร ผมต้องการให้อาคารสร้างออกมาแล้วสวยและดี เพราะอยู่ในเกาะรัตนโกสินทร์ซึ่งถือเป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีเกียรติสูงสุด ที่มีคุณค่ามหาศาลและคงอยู่ยั่งยืนมากซึ่งเงินหาซื้อไม่ได้ และเพื่อให้ท่านผู้พิพากษาซึ่งถือเป็นตัวแทนของพระมหากษัตริย์หรือตัวแทนของสมมติเทพได้ใช้ทำงาน สร้างเสร็จแล้วคาดว่าจะป็นอาคารศาลฎีกาที่สวยงามที่สุดในโลก

ปัญหาและอุปสรรคมีอะไรบ้างไหมครับ

ไม่มีครับ เพราะว่าด้วยประสบการณ์ในการสอนวิชาสถาปัตยกรรมไทยวิชาเดียวโดยตรง เป็นเวลา 54 ปี ทำให้มีความเชี่ยวชาญการผูกมัดลายไทยทั้งหลาย และการออกแบบต่าง ๆ จึงไม่มีปัญหาและอุปสรรคอะไร

อาจารย์มีข้อเสนอแนะอะไรบ้างไหมครับ

เมื่อวันก่อนท่านสวัสดิ์จะนำพระพุทธรูปธรรมโลกนาถมาตั้งข้างหน้าอินทผาศและบุษบก ผมเห็นว่าตั้งตรงนี้ไม่ได้ไม่เหมาะ เพราะอยู่ตรงกลางและบังช้างเอราวัณมิดพอดีเลย ผมจึงเสนอว่าอันที่จริงที่ถูกต้องแล้วศาลฎีกาควรมีหอนพระพุทธรูปเป็นหอนพระหลังหนึ่งอยู่ตรงกลาง (ซึ่งเดิมออกแบบไว้ แต่ยกเลิกไปเป็นศาลาแทน) แล้วนำพระพุทธรูปไปตั้งตรงนั้น เพื่อให้ทุกท่านมากราบไหว้ มีห้องพิจารณาคดีพิเศษ หากใครจะสาบานอะไร ก็มาสาบานที่หน้าพระ หากทำได้จะสวย ถ้าสร้างได้ผมก็จะสร้าง

พิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประจำศาลฎีกา

ศิริชัย จันทรสว่าง
ผู้พิพากษาศาลฎีกา

พระประภา ทรงอุกษ์

ปติกร

**อยากให้ท่านเล่าถึงที่มาของการบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ที่ศาลฎีกาสนามหลวง เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2561 ที่ผ่านมา
หน่อยค่ะ**

ที่มาของการบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ศาลฎีกาสนามหลวง เพราะเป็นความเชื่อว่าการที่เราไปบูชาศาลายึด ทำให้ดวงวิญญาณหลาย ๆ ดวง ไม่มีที่อยู่อาศัย ต้องร่อนเร่พเนจร และสร้างความไม่พอใจให้ท่าน ดังนั้น ก่อนที่เราจะทำบุญให้ชัดเจน เราก็จะบวงสรวงขอมาเพื่อให้ท่านอภัย และให้ท่านรับรู้ว่ามีอาคารสถานที่ได้สร้างเสร็จแล้ว ถ้าท่านติดใจที่จะกลับมาอยู่ที่ของท่านก็ขอเชิญท่านอยู่ตามอัธยาศัย เป็นความจำเป็นที่เราจะต้องทำ เพราะว่าอาคารศาลฎีกานี้ เป็นอาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เสด็จแทนพระองค์มาวางศิลาฤกษ์อาคาร เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2535 ถือว่าอาคารนี้เป็นอาคารที่สำคัญอาคารหนึ่ง เราจึงต้องบวงสรวงเทวดาฟ้าดิน บุรพคุณชดริยาธิราช และผู้ทรงคุณประโยชน์ของแผ่นดินทั้งหลายทั้งปวง ที่สำคัญที่สุดก็คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวง

ราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทยของเรา เพื่อที่จะดูแล และทำให้บริเวณพระอนุสาวรีย์ของพระบิดาสะอาดสะอ้าน ก่อนทำพิธี เพื่อเป็นสิริมงคลแก่พวกเรา และขณะเดียวกัน ต้องการกำลังใจเพื่อให้เราเชื่อว่าเราได้ขอมาเหล่าปวงเทวดา ฟ้าดินแล้ว ท่านอภัยให้เราแล้ว พร้อมทั้งจะร่วมมือกับเรา ทำสิ่งดี ๆ ให้แก่ประเทศชาติบ้านเมือง และศาลยุติธรรมต่อไป

ใครเป็นคนกำหนดฤกษ์ และฤกษ์นี้เป็นฤกษ์ที่ดีอย่างไรคะ

ท่านนพพร โพธิ์รังสิยากร ประธานแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลฎีกา เป็นคนกำหนดฤกษ์บวงสรวง ในวงการโหราศาสตร์ต่างรู้ดีว่าขณะนี้ดวงดาวเดินวิปริตมาก แล้วดาวที่แรง ๆ จะเล็งเกือบทุกราศี ที่ผ่านมาศาลยุติธรรมของเราประสบกับเหตุการณ์อะไรหนัก ๆ ซึ่งคิดว่าหนักแล้ว ที่จริงแค่เสียชื่อเสียง แต่ที่อื่นเขาถึงตาย เช่น แผ่นดินไหว เป็นเหตุการณ์หนัก ๆ ที่เขาจะประสบกันมาก และฤกษ์นี้เป็นฤกษ์ที่ดี เพราะดูแล้วเห็นว่าเป็นเวลาที่ปลอดภัยที่สุด ต้องเป็นเวลากลางคืน ดังนั้น เวลาบวงสรวงจึงใช้ฤกษ์ 05.09 น.

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญของศาลฎีกามีอะไรบ้าง ปัจจุบัน สิ่งศักดิ์สิทธิ์แต่ละอย่างประดิษฐานอยู่ที่ใด และวิธีการ เคารพที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไรละ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำศาลฎีกาที่ใกล้ชิดกับเรามากที่สุด คือพระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญหลัก คือพระพุทธรูปพุทธยุคธรรมโลกนาถ พระพุทธโคดมบรมมุนีเจ้าปกเกล้าศรีสุลาการ และเจ้าพ่อโกฏีคลั่ง และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มาเสริมคือครุฑและตราแผ่นดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

พระรูปของพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หรือพระบิดาแห่งกฎหมายไทยที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำศาลฎีกามีอยู่ 2 องค์ องค์แรก คือ พระรูปฯ ที่ประดิษฐานตรงพระอนุสาวรีย์พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ บริเวณกลางแจ้งหน้าตึกของอาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาได้มีมติจัดสร้างขึ้นเมื่อปี 2498 และได้มีการปั้นเสร็จในปี 2506 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพระอนุสาวรีย์เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2507 และองค์ที่สอง คือ พระรูปหุ่นเสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ที่ประดิษฐานอยู่ที่ชั้น 2 ของอาคารเฉลิมพระเกียรติฯ หลังพระอนุสาวรีย์ฯ ซึ่งเดิมเป็นพระรูปหุ่นขี้ผึ้งแท้ สร้างเมื่อปี 2525 ต่อมาสำนักประธานศาลฎีกามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

บูรณะพระรูปใหม่เป็นพระรูปหุ่น โดยเปลี่ยนวัสดุเป็นเรซินและไฟเบอร์กลาส จัดทำแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2551 และทำพิธีอัญเชิญพระรูปหุ่นกลับอาคารศาลยุติธรรม สนามหลวง เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2551 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกย่องพระองค์ถึงการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการวางรากฐานของระบบกฎหมายไทย และเป็นองค์ประมุขอาจารย์ของนักนิติศาสตร์ไทย หากได้มองตึกหลังพระอนุสาวรีย์พระรูปพระบิดาจะเห็นว่ามีทิวทัศน์ที่สวยงามเป็นทำเลที่น่านั่งทำงาน ตามหลักฮวงจุ้ยพยากรณ์ว่าผู้ที่ทำงาน ณ ที่แห่งนี้ต่อไปจะมีความโชคดี เพราะลักษณะฮวงจุ้ยดีมากเนื่องจากมีเพดานสูง มีพระรูปพระบิดานำหน้า และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หนุนหลัง

พระพุทธรูปยุคธรรมโลกนาถ

เป็นพระพุทธรูปประจำศาล ปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่ที่ห้องสมาธิใหญ่ชั้น 5 ทางด้านทิศเหนือของอาคารศาลฎีกา คือด้านที่ติดกับอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ดำเนินการสร้างตั้งแต่ปี 2535 ไม่ทราบว่าเป็นเสร็จสมบูรณ์ในปีใด แต่ใช้เวลาสร้างพอสมควร เพราะจะต้องใช้เวลาไปรวบรวมชนวนมวลสารที่เป็นโลหะมาทำพิธี โดยท่านสวัสดิ์ โชติพานิช อดีตประธานศาลฎีกา และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระปรมาภิไธย คือ ตรา ภปร. ประดิษฐานไว้ที่ฐานองค์พระ เนื่องจากอาคารศาลฎีกาปัจจุบันของเราได้รับอนุญาตให้สร้างเป็นอาคารเฉลิมพระเกียรติ ครอบรอบ 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และทรงพระราชทานคำแนะนำด้วยว่าให้จำลองแบบมาจากพระพุทธรูปชินสีห์ ที่ประดิษฐานอยู่ที่วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร ทิศเหนือที่ประดิษฐานนี้เป็นทิศที่ส่งเสริมกับอาคารศาลฎีกา ลักษณะปางมารวิชัยให้ความหมายถึงการชนะมาร ชนะจิตใจในด้านมืดของพวกเรา ชนะอุปสรรค ชนะข้อขัดข้องทั้งหลายในการทำตามอำนาจหน้าที่ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

ถ้าเรามีภารกิจที่ต้องทำ เราก็จะมีพลัง มีกำลังใจ มีทุกสิ่งทุกอย่างช่วยให้เราบรรลุภารกิจ สำเร็จเสร็จสิ้นตามปรารถนาเสมอ ควรสวดมนต์พระคาถาชินบัญชรเป็นการบูชาจะเป็นสิริมงคลแก่ตนเองมาก เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชัยชนะ

พระพุทธโคดมบรมมุนีเจ้าปกเกล้าศรีตุลาการ

เป็นพระพุทธรูปประจำศาล ปางปฐมเทศนา ประดิษฐานอยู่ที่ห้องสมาธิเล็ก ชั้น 5 ทางด้านทิศใต้ ของอาคารศาลฎีกา คือทิศถนนหน้าหับเผย ใกล้สำนักงานอัยการ น่าจะสร้างในปี 2540 โดยท่านธีระจิต ไชยาคำ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาในขณะนั้น ท่านสร้างด้วยความศรัทธา และเป็นคนที่มีเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาก เดิมประดิษฐานที่ชั้น 4 อาคารศาลฎีกาเดิมที่ห้องพระเล็กที่ท่านธีระจิตจัดขึ้นเอง แล้วต่อมาเราก็ทำพิธีอัญเชิญจากศาลฎีกาสนามหลวงมาไว้ที่ศาลฎีกาแจ้งวัฒนะ ความหมายนี้ดี เพราะให้ระลึกถึงครั้งที่พระพุทธเจ้าประทานปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ให้ความหมายถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระบรมศาสดาที่ให้เราระลึกถึงคุณธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและทำงาน เป็นการสื่อว่า ถ้าศาลยุติธรรมของเราทำงานด้วยพระธรรมคำสั่งสอนของท่านอยู่ตราบดี ท่านก็จะให้ความคุ้มครองเราตลอดไป โดยท่านจะหนุนหลังเราอยู่ทางด้านทิศใต้ ควรสวดมนต์บทธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นการบูชาจะเป็นสิริมงคลแก่ตนเองมาก เพราะเป็นปางปฐมเทศนาหนุนหลังอยู่

เจ้าพ่อโกฏีคลั่ง

เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำศาลฎีกาที่คนใกล้ชิดท่านทุกคนยืนยันถึงความศักดิ์สิทธิ์ ทราบจากท่านพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชิน รังสิพราหมณกุล) ว่าเป็นศาลเก่าแก่ และให้ผลทางด้านโชคลาภ ความมั่งคั่งร่ำรวย พอทราบแล้วจึงกลับ

มาสอบถามผู้ที่มีประสบการณ์หลาย ๆ คนบอกว่ามีประสบการณ์ด้วยตัวเองในลักษณะที่ท่านมักจะมาเข้าฝัน หรือว่ามาสื่อสารกับคนใกล้ชิด พอรับฟังมาก ๆ ก็สนใจเลยไปดู จึงเห็นว่ามีลักษณะเป็นศาลที่เก่าแก่ และน่าจะมีความศักดิ์สิทธิ์จริงตามที่ได้ทราบมาและหลาย ๆ คนก็มีโชคลาภจากการไปกราบไหว้ ท่านมาประดิษฐานอยู่ศาลฎีกาตั้งแต่เมื่อใดไม่ทราบ เนื่องจากไม่มีการบันทึกไว้ แล้วผู้ที่ทราบน่าจะเป็นอย่าง ผอ.สมศักดิ์ ซึ่งเคยเป็นผู้อำนวยการกองคลัง แต่ท่านเสียชีวิตไปนานแล้ว ก็เลยไม่มีใครทราบว่ามีความเป็นมาอย่างไร แต่จากที่เห็นที่ศาลของท่านได้เขียนว่า “เจ้าพ่อโกฏีคลั่ง” ทราบเพียงแต่ว่าท่านประดิษฐานอยู่ติดกับตัวอาคารเดิม อยู่ในสำนักคลังของกระทรวงยุติธรรมดั้งเดิมก่อนที่จะแยกศาลกับกระทรวงยุติธรรมออกจากกัน และมีความเกี่ยวข้องกับส่วนคลังจึงได้ชื่อว่าเจ้าพ่อโกฏีคลั่ง สันนิษฐานว่าสร้างในยุคเดียวกันกับพระคลังในพระคลังมหาสมบัติ คือในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เพราะดูลักษณะแล้วน่าจะใกล้เคียงกัน คือมีลักษณะคล้ายกัน แต่รูปเคารพของเราไม่ทราบใครอัญเชิญไปไว้ที่ไหน เจ้าพ่อโกฏีคลั่งมีหน้าที่รักษาเงินในท้องพระคลัง เนื่องจากว่าศาลก็ถือเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เหมือนกัน เมื่อทางกระทรวงการคลังสร้างทางศาลฎีกาของเราจึงสร้างด้วยเพื่อให้คุ้มครองดูแลการเงินของพวกเรา การบูชาส่วนใหญ่จะเป็นการบูชาด้วยดอกไม้ธูปเทียน ถ้าเล่าเป็นเรื่องราวเกร็ดที่ฟังจากบรรดาคนที่ทำงาน คือใครเดินเสียงดัง ท่านก็ไปเข้าฝันบอกให้เดินเบา ๆ ในส่วนห้องของท่าน ท่านก็ไปเข้าฝันให้เปิดประตูห้องเอาไว้ ห้ามปิด อะไรทำนองนี้ แล้วถ้าใครไปกราบไหว้บูชา ก็มักจะถูกลอตเตอรี่ ถูกรางวัลอะไรอย่างนี้ มักจะมีโชคลาภแบบแปลก ๆ และยังแสดงผลให้ปรากฏอยู่เป็นระยะ ๆ ท่านจึงอยู่สืบทอดมาโดยไม่ได้ถูกทอดทิ้ง

ปัจจุบันมีศาลอยู่ 2 หลัง คือเนื่องจากว่าศาลเดิมยัง

อยู่ที่ชั้น 2 อาคารด้านหลังพระอนุสาวรีย์ของพระบิดาที่ยังไม่ได้ทูลทำลาย แล้ววันที่ทำพิธีบวงสรวงขอทูลทำลายอาคาร เรายังไม่ได้ อัญเชิญท่านลงมา จึงไปซื้อองค์ศาลจำลองมาตั้งเพื่อทำพิธี ขอขมา ขออนุญาตทูลทำลายอาคารทั้งหมด และต่อมาในช่วงที่ต้องทุบตึก ทูบอะไร ก็ได้นำองค์จริงลงมาประดิษฐานอยู่กับองค์จำลอง จึงมี 2 องค์ องค์ซ้ายคือองค์ที่ไปซื้อมาเพื่อเข้าพิธี ตอนขอทูลทำลายตึก องค์ขวามือเป็นองค์เดิมที่ อัญเชิญลงมา แล้วตอนนี้เราก็นำองค์เดิมกลับไป ประดิษฐานไว้ในตึก

ตราแผ่นดิน

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ใช้ตราอาร์มนี้เป็นตราแผ่นดิน ใน พ.ศ. 2416 การใช้ตราอาร์มเป็นตราแผ่นดินนั้นใช้ในลักษณะทำนองเดียวกันกับตราพระครุฑพ่าห์ในปัจจุบัน จนกระทั่งยกเลิกไป เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงคิดว่าตราอาร์มเป็นอย่างฝรั่งเกินไป และน่าจะมีมูลเหตุหลักมาจากการสูญเสียประเทศราชทั้งหลาย เขมร พม่า (บางส่วน) และมลายูในรัชสมัยของพระองค์ จึงต้องเปลี่ยนแปลงตราเพื่อให้เหมาะกับกาลสมัย แล้วมาใช้ตราครุฑเป็นตราประจำชาติแทน ปัจจุบันนี้ยังมีบางหน่วยงาน เช่น กรมป่าไม้ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น ได้ใช้ตราอาร์มเป็นตราประจำหน่วยงานของตนเอง ด้วยเหตุที่ว่าหน่วยงานดังกล่าวก่อตั้งในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 หรือมีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับช่วงระยะดังกล่าว ตราอาร์มซึ่งเป็นตราแผ่นดินนี้ ศาลยุติธรรมนำมาใช้ประทับในการลงลายมือชื่อเสมอ เวลาผู้พิพากษา ลงชื่อในคำพิพากษา ซึ่งศาลฎีกาถึงแม้จะมีตราศาลฎีกาแล้วก็ตาม

แต่เวลาลงชื่อก็ต้องนำตราแผ่นดินมาประทับด้วยเสมอ (บางครั้งศาลหัวเมืองจะถูกยืมไปใช้ในการขับไล่ภูติผีปีศาจ หรือในการตอกเปิดป่า เวลาที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตัดต้นไม้ไม่ได้ เนื่องจากเจ้าที่หรือนางไม้แรง) โดยศาลฎีกาจะมีตราแผ่นดินอยู่ด้านหลังพระพุทธรูปธรรมโลกนาถ ซึ่งเหมือนเป็นการช่วยหนุนหลัง

ครุฑ

ด้วยฤทธานุภาพของพญาครุฑ จึงได้มีการสร้างรูปครุฑพ่าห์หรือพระครุฑพ่าห์ หมายถึงครุฑซึ่งเป็นพาหนะของพระนารายณ์ เป็นรูปครุฑกางปีก และใช้เป็นสัญลักษณ์สำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ของไทย ซึ่งมีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

ด้วยว่าไทยเราได้รับลัทธิเทวราชของอินเดียที่ถือว่าพระมหากษัตริย์คืออวตารของพระนารายณ์ ดังนั้น ครุฑซึ่งเป็นผู้มีฤทธิ์มาก และเป็นพาหนะของพระนารายณ์ จึงเป็นสัญลักษณ์แทนพระมหากษัตริย์ ดังที่ปรากฏอยู่ในดวงตราหรือพระราชลัญจกรประจำพระองค์ ประจำแผ่นดิน ประจำราชวงศ์ ประจำรัชกาล และในหนังสือราชการทั้งหลาย เป็นต้น ศาลฎีกามีครุฑอยู่มี 2 องค์ อยู่ด้านขวาและซ้ายของพระพุทธรูปธรรมโลกนาถ ด้านขวาจะเป็นครุฑของศาลฎีกา และด้านซ้ายจะเป็นครุฑของศาลอาญาเดิมที่หันหน้าไปทางคลองหลอด รวบรวมไว้ที่ห้องพระด้านทิศเหนือของอาคาร

การยื่นบัญชี

ทรัพย์สินและหนี้สิน

ชนิดากา ภูแส

หัวหน้าส่วนนิติการและงานประชุม

ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 และ 103 และมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการตุลาการรวม 4 ฉบับ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามประกาศดังกล่าว ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามที่มีอยู่จริง ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

1. ประกาศ ป.ป.ช. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ของเจ้าพนักงานของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2561 มีผลใช้บังคับ ในวันที่ 13 ตุลาคม 2561 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

1.1 วิธีการยื่นบัญชี ได้แก่ 1) การยื่นด้วยตนเอง 2) จัดส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ 3) ยื่นบัญชีด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

1.2 ตำแหน่งที่ต้องยื่นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 102 (4) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป ให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในวันที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุก 3 ปี ตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

1.3 วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีรับตำแหน่งข้าราชการตุลาการให้ถือวันที่พระบรมราชโองการฯ แต่งตั้งมีผลเป็นวันเข้ารับตำแหน่ง ข้อ 8 (8)

1.4 วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการตุลาการ ให้ถือวันที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นวันพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้อ 9 (8)

1.5 กำหนดเวลาในการยื่นบัญชีทรัพย์สิน (ข้อ 11) 1) กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายใน 60 วันนับแต่วันถัดจากวันเข้ารับตำแหน่ง 2) กรณีพ้นตำแหน่งหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ภายใน 60 วัน

นับแต่วันถัดจากวันพ้นตำแหน่งหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3) กรณีทุก 3 ปี ตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ภายใน 60 วันนับแต่วันถัดจากวันดำรงตำแหน่งครบ 3 ปี

**2. ประกาศ ป.ป.ช. เรื่องหลักเกณฑ์ของผู้ซึ่งอยู่กินกัน
ฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรสอันถือว่าเป็นคู่สมรส
พ.ศ. 2561** มีผลใช้บังคับ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2561 ซึ่งมีสาระสำคัญ
เกี่ยวกับบุคคลซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส
และมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ถือเป็นคู่สมรส คือ

2.1 ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกัน
กับเจ้าพนักงานของรัฐ โดยมีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอก
รับทราบว่าเป็นการอยู่กินเป็นสามีภริยากันตามประเพณี

2.2 เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็น
สามีภริยากัน หรือมีพฤติการณ์เป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่า
มีสถานะดังกล่าว และให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งจดทะเบียน
สมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐ และต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกัน
ตามกฎหมายแต่ยังแสดงให้เห็นปรากฏ หรือมีพฤติการณ์ซึ่งเป็นที่รับรู้
ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะเป็นสามีหรือภริยากัน

**3. ประกาศ ป.ป.ช. เรื่องกำหนดตำแหน่งของผู้มีหน้าที่
ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา 102 พ.ศ. 2561** มีผล
ใช้บังคับ ในวันที่ 1 ธันวาคม 2561 ข้อ 4 (4) ข้าราชการตุลาการ
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป รวมทั้งผู้ซึ่งดำรงตำแหน่ง
เทียบเท่าอธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป ตามประกาศคณะกรรมการ
ตุลาการศาลยุติธรรม เรื่องการกำหนดตำแหน่งและเทียบตำแหน่ง
ข้าราชการตุลาการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

**4. ประกาศ ป.ป.ช. เรื่องกำหนดตำแหน่ง
ของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน
และหนี้สิน ตามมาตรา 103 พ.ศ. 2561** มีผลใช้บังคับ
ในวันที่ 1 ธันวาคม 2561 ข้อ 4 (1) ศาลยุติธรรม ได้แก่
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
(แต่ไม่หมายรวมถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด
ที่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติราชการประจำสำนักงาน
ศาลยุติธรรม)

ทั้งนี้ ตรวจสอบรายละเอียดและวิธียื่นได้ที่
เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ <http://www.nacc.go.th>

หมายเหตุ:

1. การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นไว้แล้ว
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม ให้ถือว่าเป็นการยื่นตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. 2561

2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และ
ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติฉบับเดิม ดูได้ที่เว็บไซต์สำนักคณะกรรมการ
ตุลาการศาลยุติธรรม หัวข้อ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและ
หนี้สิน <http://www.ojc.coj.go.th>

ภาพจาก "Designed by Freepik"

เวียตข ขไทย

ดร.คมน์กนงชัย ฉายไฟโรจน์

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

15 ปีที่ผ่านมา กระแสนิยมการเดินทางไปแสวงบุญที่ 4 สังเวชนียสถาน ณ ประเทศอินเดีย ได้รับความสนใจจากพุทธศาสนิกชนอย่างล้นหลาม มีคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาจำนวนมาก ใฝ่ฝันอยากไปทีนั้นสักครั้ง คำถามที่น่าคิดคือ ไปอินเดีย ไปทำไม ไปแล้วได้อะไร ทำไมต้องไปอินเดีย ทำบุญในประเทศไทยไม่พอหรือ? อยู่ที่ไหนก็ทำความดีได้มิใช่หรือ? คำถามทำนองนี้เป็นเรื่องน่าคิด วันนี้จึงขอเสนอมุมมอง ซึ่งเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนที่ได้ใช้เวลาหลายปี เดินทางไป 4 สังเวชนียสถานหลายครั้ง โดยผู้เขียนเห็นว่าคนไทยที่เดินทางไป 4 สังเวชนียสถานนั้น แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

กลุ่มแรก ไปกราบสถานที่ด้วยศรัทธา ต้องการไปให้ถึงสถานที่ที่พระพุทธเจ้าเคยดำรงพระชนม์ชีพอยู่จริง ๆ ไปเพื่อปลุกศรัทธาปลาทะ สร้างเสริมกำลังใจในการปฏิบัติธรรมเพื่อความวิมุตติหลุดพ้น อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของผู้ที่ตัดสินใจไม่ปรารถนาชาติภพอีกต่อไป

กลุ่มที่สอง ไปเพื่อสั่งสมบุญบารมีเพื่อความก้าวหน้าในธรรมตามสมควร และเพื่อต้องการความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือขอให้ผลบุญแห่งการได้มากราบไหว้ได้อานิสงส์ ส่งผลให้เจริญในทรัพย์สินเงินทอง

กลุ่มที่สาม ไปเพื่อชำระบาป หรือไปล้างบาป เชื่อว่าชาตินี้ตายไปแล้วจะไม่ตกนรก อันเนื่องมาจากความกลัวที่ว่าได้เคยทำสิ่งไม่ดีไว้

จะเห็นว่าทั้ง 3 กลุ่มนี้บางทีก็ผสมกลมกลืนอยู่ในคนคนเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ทุกคนที่ไปก็นับว่ามีเจตนาที่เป็นกุศลที่ตั้งอยู่บนหนทางแห่งความดีทั้งสิ้น คนไม่ดีหรือคนบาปหนทางไม่แน่แท้จะคิดไป เพราะเส้นทาง 4 สังเวชนียสถาน

ไม่ใช่สถานที่ที่ท่องเที่ยวเพื่อการบันเทิงใจ ตลอดเส้นทางมีแต่กิจกรรมสวดมนต์ ทำบุญ ทำสมาธิ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่าชื่นชม

อย่างไรก็ตาม คนที่ไปอินเดียได้จะต้องประกอบด้วยความพร้อม

4 ประการคือ มีเงิน มีเวลา มีศรัทธา มีกำลัง

ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้เลย แต่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ก็เป็นเพียงภาพกว้างที่ผิวเผิน

เพื่อเป็นการตอบคำถามว่าไปอินเดียทำไม ทำไมต้องไปอินเดีย เราควรจะต้องรู้ถึงสาระของดินแดนพุทธภูมิที่ลึกซึ้งกว่านั้น นั่นคือต้องไม่ลืมว่าดินแดนแห่งนี้มีชื่อว่าดินแดนพุทธภูมิ เป็นดินแดนต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นที่นั่น พระพุทธศาสนาเคยเจริญรุ่งเรืองสุดขีดเป็นเวลาต่อเนื่องกันประมาณหนึ่งพันสามร้อยปีมาก่อน จากนั้นค่อย ๆ เสื่อมลง และหายไปจากดินแดนแห่งนี้ในที่สุด จวบจนกระทั่ง เซอร์อเล็กซานเดอร์ คันทิงแฮม (Sir Alexander Cunningham) นักโบราณคดีชาวอังกฤษได้อ่านบันทึกของพระถังซำจั๋ง จึงได้ขุดพบหลักฐานทางพระพุทธศาสนาตรงตามบันทึกดังกล่าว นับแต่นั้นปฐมบทใหม่ของการตามรอยพระศาสดาจึงเริ่มขึ้นอีกครั้ง หลังจากศาสนาพุทธได้สูญหายไปจากอินเดียนับพันปี

พระถังซำจั๋งเป็นบุคคลที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์จีน มีอายุอยู่ในช่วงประมาณ พ.ศ. 1145-1207 สมัยพระเจ้าถังไท่จงฮ่องเต้ครั้งที่ 2 ของราชวงศ์ถัง หรือที่รู้จักกันในนามสมณเสวียนจาง ท่านเป็นชาวมณฑล

เหอหนาน ได้เดินทางไปอินเดียโดยใช้เส้นทางสายไหม เพื่อไปศึกษา พระธรรมคำสอนในแหล่งต้นกำเนิด สมัยนั้นยังไม่มียานพาหนะทาง ทานต้องเดินเท้า ซึ่งช้า ม้า อูฐ ผ่านอุปสรรคมากมาย สมณเสวียนจาง ได้ศึกษาพระธรรมที่มหาวิทยาลัยนาลันทาถึง 17 ปี รวมระยะเวลา ไปกลับทั้งสิ้น 19 ปี เป็นระยะทางกว่าห้าหมื่นลี้ ระหว่างทางท่านได้ บันทึกการเดินทางไว้ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นจดหมายเหตุที่มีค่ายิ่ง และ จดหมายเหตุฉบับนี้เองที่อุดมไปด้วยข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับดินแดน ในเอเชียกลางและเอเชียใต้เมื่อพันกว่าปีที่แล้วว่ามีกว่า 138 แคว้น โดยในจำนวนนี้มี 110 แคว้น ที่ท่านเดินทางไปด้วยตนเอง ขณะที่อีก 28 แคว้นนั้น ท่านบันทึกจากคำบอกเล่าของผู้อื่น จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2438-2439 เซอร์อเล็กซานเดอร์ คันนิงแฮม ได้อ่านบันทึกของ สมณเสวียนจางฉบับนี้ที่ได้บันทึกพุทธสถานที่สำคัญ ๆ ไว้ จึงได้ทำการ ขุดค้นตามบันทึก ปรากฏว่าพบพุทธสถานดังที่สมณเสวียนจางได้บันทึก ไว้จริง ๆ มีการพบโบราณวัตถุต่าง ๆ พบเสาศิลาพระเจ้าอโศกมหาราช ซึ่งถูกฝังดินไว้ และพบจารึกอักษรพราหฺมณีที่ระบุว่าสถานที่แห่งนั้นคือ สถานที่ที่เจ้าชายสิทธัตถะประสูติ นับจากนั้นหลักฐานทางพระพุทธ ศาสนาก็ถูกค้นพบเรื่อยมา จนกระทั่งพบ 4 สังเวชนียสถาน คือสถานที่ ประสูติ ตรัสรู้ แสดงธรรมเทศนาครั้งแรก และสถานที่ปรินิพพาน และ สถานที่อื่น ๆ ในพุทธประวัติอีกมากมาย ควรค่าแก่การไปกราบไหว้อีกนัก

เรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง สำหรับเราในยุคนี้ ก็คือตาม บันทึกของสมณเสวียนจาง หรือพระถังซำจั๋ง¹ ซึ่งผู้เขียนได้มีโอกาส ได้อ่านฉบับเต็มแปลมาจากฉบับดั้งเดิม ท่านบันทึกไว้ว่าในเวลานั้น ตามเมืองต่าง ๆ ที่ท่านเดินทางผ่านระหว่างเส้นทาง มีวัดในพระพุทธ ศาสนาจำนวนมาก บางแห่ง บางวัดก็มีพระอรหันต์เป็นพันรูปบ้าง สามร้อยรูปบ้าง สองร้อยรูปบ้าง บางเมืองก็มีพระภิกษุไม่มากนัก บางเมืองก็เป็นวัดร้าง แต่รวมความแล้วในยุคนั้น ศาสนาพุทธยังคง รุ่งเรืองตลอดเส้นทางสายไหม ขณะเดียวกัน ท่านยังบันทึกไว้ว่า ในระหว่างทางบางแห่ง ท่านได้พบกับพระผู้ทรงอภิญญา มีฤทธิ์เป็น จำนวนมาก ซึ่งท่านได้บรรยายไว้โดยพิสดาร แสดงให้เห็นว่าศาสนา พุทธในยุคนี้กำลังอยู่ในยุคปลายของยุครุ่งเรืองถึงขีดสุด และได้มีพระ ภิกษุหันมาเน้นเรื่องการปลุกศรัทธาด้านอื่น ๆ มากกว่าการบำเพ็ญเพียร ในป่าเขาเพียงด้านเดียว ดังจะเห็นได้จากในบันทึกระบุว่าในเวลานั้นมี ทั้งพระภิกษุที่เล่นฤทธิ์เล่นถาปนกันมีให้เห็นเป็นปกติทั่วไป ดังจะเห็นได้ จากที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่นาลันทามีพระสงฆ์จากดินแดนต่าง ๆ เดินทาง มาศึกษากันเป็นจำนวนถึงหมื่นกว่ารูป ตอนที่สมณเสวียนจางมาศึกษา ที่นั่นก็มีวิชาหลายแขนงที่พระสงฆ์สามารถเลือกที่จะศึกษาได้ตามความชอบ หนึ่งนั้นก็มีวิชาฝึกฤทธิ์ ฝึกอภิญญา มีวิชาดวงดาวโหราศาสตร์ และ วิชาอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันได้หายสาบสูญไปเกือบหมดสิ้น จากบันทึกนี้ทำให้ เราทราบว่าเมื่อกาลเวลาผ่านไป แก่นแท้ของพระพุทธศาสนาที่ถูกบดบัง จนกลายเป็นลึกลับไปในที่สุด นี่คือการภาพของกาลเวลาที่กลืนกิน สังคหธรรม ซึ่งเป็นไปตามกฎไตรลักษณ์ประการหนึ่ง คือทุกอย่างไม่มีเที่ยงแท้ คงทน แต่มีความเป็นอนิจจังในทุกสรรพสิ่ง

จากบันทึกของพระถังซำจั๋ง ทำให้เราได้เห็นลำดับความเจริญ และความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ โดยเนื้อแท้แล้วศาสนาไม่เคยเสื่อม คำสอนแท้ไม่เคยเสื่อม แต่เหตุที่ ศาสนาพุทธค่อย ๆ เลือนหายไป เป็นเพราะว่าคนแต่ละยุคมีความเชื่อ ต่อศาสนาแตกต่างกัน พุทธง่าย ๆ คือเป้าหมายแห่งศรัทธาเปลี่ยนแปลงไป ดังที่มีพระเถระบางรูปกล่าวไว้ว่าศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาแบ่งเป็น 4 ยุค คือ

วิมุตติยุค คือยุคที่คนส่วนใหญ่ต่างมุ่งเน้นเรื่องการปฏิบัติธรรมเพื่อการ หลุดพ้นสถานเดียว ยุคนี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนับแต่พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น จนถึง ประมาณ พ.ศ. 300 หมายความว่า 300 ปีแรกนับแต่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน ยังมี คนจำนวนมากต่างเข้าใจและจดจำแก่นแท้ของคำสอน และง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีคนจำนวนมากที่บรรลุธรรมขั้นสูง ยุคนี้จึงเป็นยุคแห่งปัญญา แก่นแท้ คำสอนของพระพุทธเจ้ายังคงอยู่เต็มบริบูรณ์ ยุคนี้เป็นยุคแห่งการรักษาศิลและการปฏิบัติภาวนาเป็นหลัก ชาวพุทธส่วนใหญ่จะเคร่งในศีลและการปฏิบัติ ไม่นั่น พิธีกรรม

ศรัทธายุค คือยุคแห่งศรัทธา ยุคนี้เริ่มตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 300 เป็นต้นมา จนถึงประมาณ พ.ศ. 1300 ยุคนี้กินเวลาราว 1,000 ปี กล่าวคือเริ่มมีการสร้างรูปปั้น รูปเคารพแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธรูปหรือโบราณสถานต่าง ๆ เริ่มต้นในยุคนี้เป็นยุคแห่งการเริ่มต้นสร้างพระพุทธรูป หรือสร้างโบราณสถาน เป็นยุคแห่งการเรียกศรัทธาจากผู้คน เหตุที่ต้องมีการสร้างวัตถุเคารพ หรือสร้าง สถานที่ทางศาสนา ก็เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางให้คนมารวมตัวกัน เป็นวิธีการเรียก ศรัทธาจากมวลชนประการหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเป็นยุคของ การแย่งชิงความเชื่อระหว่างลัทธิต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากในสมัยนั้น

ภูมิยุค ยุคนี้ศาสนาพุทธเริ่มหายไปจากประเทศอินเดีย แต่ไปเจริญ ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก คำสอนของพระพุทธเจ้าถูกดัดแปลง ถูกตีความให้สอดคล้อง กับความต้องการและความเชื่อตามท้องถิ่นของตน และเจือปนด้วยศาสนา พราหมณ์และความเชื่อท้องถิ่น จนเกิดศาสนาพุทธนิกายต่าง ๆ มากมาย ยุคนี้เริ่มต้น ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 1300 ถึง พ.ศ. 2500 โดยประมาณ กินเวลาประมาณ 1,200 ปี เน้นอนว่าคำสอนแก่นแท้ของพระพุทธเจ้าย่อมถูกตีความดัดแปลงไปเป็นจำนวนมาก ยากที่จะหาคำสอนดั้งเดิมจากพระโอษฐ์ของพระพุทธองค์ได้ แม้กระทั่ง พระไตรปิฎกก็ถูกชำระด้วยเหตุผลทางการเมืองและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ใครเล่า จะสามารถยืนยันว่าคำสอนใดเป็นของเดิมแท้ได้ นี่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง แตกต่างจากเดิมชานใหญ่

เป็นที่สังเกตว่าในยุคที่หนึ่งถึงยุคที่สามมิได้หมายความว่าจะแยกได้ เด็ดขาด ในแต่ละยุคยังมีทั้งวิมุตติ ทั้งศรัทธาและความเชื่อท้องถิ่นปะปนอยู่ด้วย เพียงแต่ที่แยกไว้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นชัดของแต่ละยุคเท่านั้น

ทานยุค หรือยุคแห่งการทำบุญ ทำทาน ยุคแห่งการกราบไหว้และ ร้องขอ ซึ่งเป็นยุคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทุกวันนี้ผู้คนเน้นการทำบุญทำทานเพื่อชีวิต ที่ดีขึ้น รวยขึ้น สุขภาพดีขึ้น การงานอาชีพดีขึ้น หรือขอให้ครอบครัวบุตรหลานดีขึ้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันเป็นยุคแห่งการนับถือศาสนาเพื่อการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ชีวิต ในทางโลกดีขึ้น มีน้อยคนที่ทำบุญเพื่อขอให้บรรลุอรหัตตผลในชาตินี้ มีน้อยคนที่สละ ทรัพย์เพื่อการปล่อยวาง และไม่ต้องการสิ่งใด มีน้อยคนที่จะปลื้มใจเวกออกบวช เพื่อหาทางหลุดพ้น ดังจะเห็นได้จากวัดแต่ละแห่งมีพระภิกษุน้อยมาก วัดหลายแห่ง กลายเป็นวัดร้าง หรือแม้จะมีพระภิกษุหลายรูป แต่ถ้าเป็นอารามในเมืองใหญ่ ก็ไม่ได้เน้นการบำเพ็ญเพียร ทำสมาธิ หรือฝึกจิตเหมือนยุคก่อน มีคนจำนวน ไม่มากนักที่ทำบุญ สวดมนต์ ไหว้พระเพื่อการสืบทอดศาสนา นี่คือการสละความเชื่อ ที่มีต่อศาสนาพุทธของคนส่วนใหญ่ในยุคนี้

จากวิวัฒนาการข้างต้น ทำให้เห็นกระบวนการความเชื่อของคนส่วนใหญ่ ในแต่ละยุคที่เปลี่ยนแปลงไปของแต่ละคนที่มีต่อพระพุทธศาสนา แต่นี่ไม่ใช่ เรื่องถูกหรือผิด ทว่าเป็นวิถีธรรมชาติของจิตมนุษย์ที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย คนที่ไป อินเดียไปเพื่ออะไรขึ้นอยู่กับใจของบุคคลนั้นเองที่จะรู้ดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม การได้ปลงสังขารสถานสักครั้งในชีวิต นับเป็นบุญวาสนา อย่างยิ่งและเป็นสิ่งที่พึงกระทำ ไม่ว่าจะไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด แต่รับรองว่าสถานที่ แห่งนั้นจะสอนธรรมบางข้อแก่ผู้ที่ได้จาริกตามรอยบาทพระศาสดาอย่างแน่อน เพราะธรรมจะผุดขึ้นในใจให้คิดตลอดระยะเวลาของการเดินทาง

ขออนุโมทนาอย่างยิ่งในศรัทธาของท่าน

¹ ถังซำจั๋ง จดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตกของมหาชาวงศ์ถัง, ชิว ซูหลุน, สำนักพิมพ์มติชน

รอบรั้วศาลฎีกา

นายบิฬ จุลมนต์ ประธานศาลฎีกา พร้อมด้วยผู้บริหารศาลฎีกา ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ได้สักการบูชา น้อมอัญเชิญสมเด็จพระพุทธโศภิตมบรมมุนีเจ้าปางเกล้าศรีจุลาลการ อนุพระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ องค์ครุฑพ่าห์ ตราแผ่นดิน แผ่นศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลฎีกา (ใหม่) เพื่อเชิญไปประดิษฐาน ณ อาคารที่ทำการศาลฎีกาหลังใหม่ ท้องสนามหลวง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561 ณ ชั้น 9 ศาลฎีกา อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (ถนนแจ้งวัฒนะ)

นายบิฬ จุลมนต์ ประธานศาลฎีกา พร้อมด้วยคณะผู้บริหารศาลฎีกาและข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมในศาลฎีกา ได้ร่วมประกอบพิธีบวงสรวง และสักการบูชาเจ้าพ่อโกฏีคลั่ง และพระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ โดยได้เชิญพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ เป็นผู้ประกอบพิธี ที่บริเวณพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เพื่อให้การดำเนินการย้ายที่ทำการศาลฎีกาชั่วคราวไปยังอาคารที่ทำการหลังใหม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นสิริมงคลแก่บุคลากรในศาลฎีกา เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2561 ณ อาคารที่ทำการศาลฎีกา (สนามหลวง)

นายบิฬ จุลมนต์ ประธานศาลฎีกา ได้เป็นประธานในพิธีเปิดทำการอาคารที่ทำการศาลฎีกาหลังใหม่ โดยได้นำคณะผู้บริหารศาลฎีกา และข้าราชการฝ่ายตุลาการในศาลฎีกา ประกอบพิธีทำบุญถวายสังฆทานพระสงฆ์ 9 รูป และตักบาตรพระสงฆ์ 68 รูป เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่บุคลากรในศาลฎีกา เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2562 ณ อาคารที่ทำการศาลฎีกา (สนามหลวง)

สกนธ์ เรืองนุ้ม

หัวหน้ากลุ่มงานประชาสัมพันธ์

รอบรู้ชวนอร่อย

เรื่องสิทธิ์ ตันกาญจนานุรักษ์

รองเลขานุการศาลฎีกา

รอบรู้ชวนอร่อยฉบับนี้ ย้ายถิ่นมาชิมอาหารแถวสนามหลวง เพราะจุฬาสรรศาลฎีกา High Court ฉบับนี้ออกมาช่วงเดียวกับการย้ายอาคารที่ทำการศาลฎีกา กลางเดือนมกราคม 2562 ที่ผ่านม. บ.ก. จึงนัดประชุมร่วม 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ตัวแทนผู้รับเหมาก่อสร้าง ตัวแทนผู้ควบคุมงาน ตัวแทนผู้ขนย้าย ท่านผู้อำนวยการและหัวหน้าส่วนในศาลฎีกา เพื่อปรับแผนการย้ายศาลฎีกา จากถนนแจ้งวัฒนะมายังถนนราชดำเนินใน ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลฎีกาหลังใหม่ เนื่องจากการขยับวันเปิดทำการออกไป เป็นวันที่ 1 เมษายน 2562 หลังจากเลิกประชุมเป็นเวลาก่อนเที่ยงเล็กน้อย บ.ก. และท่านผู้อำนวยการ จึงชวนหัวหน้าส่วนที่มาประชุมไปทานอาหารกลางวันร่วมกัน ถือเป็นควันทรงฉลองปีใหม่ คราวนี้เลือกเป็นร้าน “ยี่เหลา ตั้งจั่วหลี่” (Yee Lao Tang Jua Lee) ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามกับกระทรวงมหาดไทย เป็นร้านอาหารจีนเก่าแก่แห่งหนึ่งของแฟรงก์ธอร์ มีประสบการณ์การทำอาหารจีนมากกว่า 70 ปี มีอาหารแนะนำ เป็นเนื้อกวางผัดปาตองไก่ ปลาเก๋าสองน้ำ และปลิงทะเลผัดกะเพรา แต่เนื่องจากสมาชิกที่ร่วมทานอาหารกลางวันมีเกือบ 20 คน ท่านผู้อำนวยการจึงเลือกเป็นอาหารเซตเมนูแบบโต๊ะจีน สนราคาโต๊ะละ 4,000 บาท เริ่มจากติ่มซำมาเรียกน้ำย่อย รสชาติดีกว่าในร้านสุกี้ชื่อดัง ตามด้วยออส่วนกระเพาะร้อน รสชาติกลมกล่อม หอยนางรมตัวโต ถั่วงอกขาวอวบกรอบอร่อย สลัดผลไม้กุ้งกรอบ เมนูสุขภาพ เพราะมีผลไม้กับผักเป็นหลัก เยื่อไผ่ฟองเต้าหู้น้ำแดง ทานร้อน ๆ รสชาติถูกปาก จนอยากดักเพิ่ม เป็ดรมควันซอสเซี่ยงไฮ้ เนื้อเป็ดหอมรมควัน เสิร์ฟพร้อมผักปวยเล้งนิ่มกำลังดี จานนี้ครบรสชาติ ห้ามพลาด เนื้อปลานึ่งหน้าเลียบ ใช้น้ำมันปลาพริกขี้หนูเป็นซอสหน้าด้วยหมูสับผัดหน้าเลียบ รสชาติเข้มข้น ทานกับข้าวกำลังดี ข้าวผัดหอยนางรม ข้าวผัดไข่ใส่กุ้งเซี่ยงและแฮม หั่นเป็นลูกเต๋า เครื่องเยาะพอก ๆ กับข้าว เลยเหลือทานถ้วยเดียว แต่เติมหลายหน ตบท้ายด้วยเปาะก๊วยนมสด ให้เปาะก๊วยมากจนทานแทบไม่หมด นมร้อนกำลังดี เหมาะกับการปิดท้าย อิ่มเกินพิกัด เพราะนั่งเพียงโต๊ะละ 8 คน รสชาติอร่อย จนคิดว่าต้องมาอีก ที่ร้านยังมีเคาน์เตอร์กาแฟสดให้บริการ รสกลมกล่อม รสเข้มกำลังดี

รสชาติอาหาร

บรรยากาศ

ความคุ้มค่า (เงิน)

*The Supreme Court
of
Thailand*

